

→ Er zijn grote verschillen tussen anderhalfjarigen als het gaat om hun woordenschat. De snelheid waarmee een woord wordt herkend, lijkt hierbij bepalend. FOTO ISTOCKPHOTO/GETTY IMAGES

Taalonderzoek Ene kind kan sneller praten dan het andere

Dreumes pikt taal in eigen tempo op

Vrijwel alle kinderen leren praten, maar de snelheid waarmee varieert enorm. Sommigen kennen op hun eerste al ruim 150 woorden, anderen amper 15. 'Maar het komt bijna altijd goed,' zegt taalonderzoeker Julia Egger.

Bruno van Wayenburg
AMSTERDAM

De Oostenrijkse Julia Egger, taalonderzoeker bij het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek (MPI) in Nijmegen, promoveert volgende week donderdag op onderzoek naar hoe kinderen taal leren. "Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in taal, en hoe we talen leren. Ik ben ook Nederlands gaan leren," vertelt Egger die uitstekend Nederlands spreekt.

Ze onderzocht hoe baby's en dreumesen tot anderhalf jaar, bij wie de woordenschat razend-snel de lucht in schiet, hun eerste taal leren. Zij zijn de meest getalenteerde taalleerders. Al zijn er ook grote verschillen. Sommige anderhalfjarigen praten al honderduit, anderen kennen op die leeftijd nog maar een paar woordjes.

Onderzoekers van taalontwikkeling (en sommige ouders) vroegen zich af waar hem dat in zit. "We weten dat het te maken heeft met het taalgebruik van de ouders," zegt Egger.

Het onderzoek liet zien dat als ouders veel tegen hun kind praten en meer woorden gebruiken, hun kinderen in het algemeen ook een uitgebreidere woordenschat hebben. Toch verklaart dat lang niet alles. Soms is het ene kind een stuk sneller of trager dan een zusje of een broertje.

"Ik heb de invloed onderzocht van de verwerkingsnelheid. Dat is hoe snel je een woord herkent," vertelt Egger. Kinderen met een hogere verwerkingsnelheid kennen over het algemeen meer woorden, maar de richting van dat

verband is niet helemaal duidelijk. Egger: "Helpt een grotere woordenschat sneller woorden te herkennen? Of is het juist het snellere herkennen waardoor je woordenschat sneller groeit?"

Enthousiaste deelnemers

Het zou ook kunnen zijn dat de twee elkaar versterken. Om daar de vinger op te kunnen leggen onderzocht Egger kinderen van anderhalf jaar oud. "Het kind zit dan op schoot bij een ouder in ons babylab in Nijmegen en kijkt naar een scherm. Daarop ziet het bijvoorbeeld een appel en een jas. Als je dan zegt: 'Kijk, één jas', kun je met eyetrackingapparatuur meten hoelang het duurt voor het kind van de bal naar de jas kijkt."

Ruim tweehonderd baby's ondergingen deze test. "Wat me heeft verrast is hoe makkelijk al die ouders hierheen kwamen. Ze krijgen er niets voor terug, maar waren vaak heel enthousiast en geïnteresseerd," zegt Egger.

Toch is werken met anderhalfjarigen af en toe ook behoorlijk frustrerend. "Ze hebben nou eenmaal niet zo'n lange aandachtsspanne," zegt

'Leersnelheid heeft deels te maken met taalgebruik van ouders, weten we'

Taal leren: zo helpt u uw kind

Kinderen pikken taal vanzelf op van hun sprekende omgeving. Gouden tips om dat proces enorm te versnellen, bestaan niet. Maar je kunt je kind wel helpen bij de taalverwerving, en er tegelijk van genieten.

- Laat uw kind rustig praten en moedig het aan.
- Neem de tijd om te luisteren en te antwoorden.
- Voorlezen en spelletjes zijn heel geschikt als hulpmiddel.
- Zegt uw kind iets verkeerd, corrigeer dan niet. Geef antwoord en zeg ongeveer hetzelfde, maar dan op de juiste manier.
- Verwonder u over de razendsnelle groei van de woordenschat en het oppikken van grammaticaregels, ook als dat fouten oplevert zoals 'ik loopte'.
- Het ene kind pikt taal sneller op dan het andere, dat is iets natuurlijks. Mocht u het vermoeden dat er echt iets mis is, bezoek dan huisarts of consultatiebureau.

Egger. Soms kan het computerscherm ze gewoon niet boeien. "Dan kijken ze veel te kort, of helemaal niet. En soms proberen ze te swipen."

Gelukkig vond ze daar iets op. "Als het kind 'kijk, één appel' hoort terwijl het al naar de appel kijkt, valt er niets te meten," legt Egger uit. Zij realiseerde zich dat de eyetrackingapparatuur ook kan bepalen waarnaar het kind kijkt voordat er iets wordt gezegd. "Dus heb ik de proefopzet zo geprogrammeerd dat het kind altijd het andere woord te horen krijgt, zodat het wel moet wisselen. Dat heeft veel meer geslaagde tests opgeleverd."

Ook onderzoekers na haar kunnen deze verbeterde opzet gebruiken. Daarnaast onderzocht Egger de kinderen en ouders terwijl ze samen aan het spelen en praten waren.

Lange zinnen

De verwerkingsnelheid speelt, voor zover Egger kon nagaan, uiteindelijk geen grote rol als het gaat om het verband tussen de spraak van de ouders en de woordenschat van het kind. "In mijn onderzoek was dat niet duidelijk te zien, dus misschien verloopt het op een andere wijze."

Wel lijken kinderen met een grote verwerkingsnelheid beter in staat informatie uit lange zinnen te halen. In een nog niet afgerond onderzoek wordt getest of er wel een verband is tussen hoe frequent een woord in de spraak van ouders is gebruikt en de verwerkingsnelheid. De vraag is of woorden als 'bal' sneller worden herkend dan woorden als 'olifant'.

Het zijn puzzelstukjes, met als groter doel in detail te begrijpen hoe kinderen taal leren. Egger: "Uiteindelijk wil je daarmee ook kinderen kunnen helpen die een taalstoornis hebben of een grote vertraging."